

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej
05-510 Konstancin Jeziorna, ul. Wacława Gąsiorowskiego 3



**POWIATOWY PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
W POWIECIE PIASECZYŃSKIM NA ROK 2013**

Konstancin –Jeziorna 2014

Wstęp

Zjawisko przemocy w rodzinie wymaga podjęcia różnych działań mających na celu łagodzenie skutków tego zjawiska. Jednym z podmiotów powołanych do zapobiegania skutkom przemocy w rodzinie jest Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Konstancinie-Jeziornie przy ul. W. Gąsiorowskiego 3.

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej realizuje zadanie określone w art. 6 ust. 3 pkt. 1 *ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2005 Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r. Nr 125, poz. 842).

Powyższe stanowi, iż zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i wdrożenie do realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, natomiast zadaniem powiatu z zakresu administracji rządowej jest opracowanie i wdrożenie do realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powiatowy Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2015 został opracowany w celu zwiększenia skuteczności działań mających na celu minimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego jest skuteczna jedynie przy współpracy wielu instytucji rządowych, samorządowych i organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

Niniejszy program powstał w oparciu o dotychczasowy stan wiedzy oraz diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie piaseczyńskim i innych powiatach.

Program korekcyjno-edukacyjny przyjmuje możliwość realizacji w następujący sposób:

1. w skróconej wersji 3 miesięcznej (60 godzin)

- w wersji 6 miesięcznej rozszerzonej o elementy metody „Porozumiewania się bez przemocy” Marshalla Rosenberga w formie dodatkowego spotkania omawiającego metodę oraz stosowania tej metody w trakcie ćwiczeń grupowych (120 godzin).

- możliwość skorzystania z konsultacji indywidualnych i spotkań z rodziną dla osób zainteresowanych.

1. Podstawa prawna do opracowania Powiatowego Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2005 Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2013, poz. 182, z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. *o samorządzie powiatowym* (tekst jednolity :Dz. U. z 2013, poz. 595),

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. *o samorządzie województwa* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz. 596),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r., w sprawie procedury „Niebieska Karta”(Dz. U. Nr 209, poz. 1245),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. *o Policji* (Dz. U. z 2007 Nr 43, poz. 277, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 7 września 1991r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. z 1997 Nr 89, poz. 555, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2007 Nr 70, poz. 473, z późn. zm.).

2. Cele programu

Zarówno głównymi jak i szczegółowymi celami programu jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację mającą na celu:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- uzyskanie przez sprawcę przemocy świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- rozpoznanie przez sprawcę przemocy sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- naukę umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie oraz uczenie się korzystania z pomocy innych.

3. Założenia programu

Problem przemocy w rodzinie jest jednym ze szczególnych problemów społecznych w Polsce trudnym do zdiagnozowania. Z uwagi na szkodliwość i rozmiar zjawiska zadaniem specjalistów jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego, zaplanowanego działania uwzględniającego wiele sfer tj. prewencja, prawo, zdrowie, edukacja, praca socjalna.

1. działania uprzedzające – poprzez diagnozę, informację, edukację, kierowaną do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie,
2. działania edukacyjne - przekazywanie wiedzy w sposób aktywizujący uczestników, między innymi przez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń,
3. działania wspierające - praca nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań postaw osobistych (sprawców) poprzez analizę sytuacji życiowych dokonaną przy udziale specjalistów,
4. działania interwencyjne – opieka i terapia kierowana zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców przemocy w rodzinie.

4. Sposób realizacji

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Konstancinie – Jeziornie ściśle współpracuje z wieloma instytucjami lokalnymi działającymi w sferze pomocy społecznej i mającymi styczność z problemem przemocy w rodzinie.

Dzięki tej współpracy możliwa jest rekrutacja uczestników programu oraz stały monitoring i diagnoza tego zjawiska na terenie powiatu piaseczyńskiego.

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej dokonuje rekrutacji uczestników i określa formę realizacji programu dostosowaną do liczby uczestników i ich potrzeb. Realizacja programu może odbywać się w systemie zamkniętym o stałej liczbie uczestników lub otwartym gdzie w trakcie trwania programu dołączają nowi uczestnicy przechodząc po kolei wszystkie sesje.

Następuje również opracowanie reguł uczestnictwa jako dokumentu z którym zapoznawani są uczestnicy programu stanowiąc formę kontraktu pomiędzy realizatorem a uczestnikiem. Kontrakt ten stanowi pisemne zobowiązanie uczestników do bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach. Uczestnik programu zobowiązuje się do powstrzymywania się od zachowań przemocowych wobec członków rodziny i innych osób.

Po przeprowadzeniu wstępnej diagnozy można sformułować grupę uczestników oraz określić liczbę spotkań/sesji w cyklu. Zajęcia wyszczególnione w programie powinny być prowadzone w małych grupach (od 8 do 12 osób). Łączny czas programu powinien obejmować 60 - 120 godzin zajęć, a przerwy między kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż jeden tydzień.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne są wzbogacone o praktyczne ćwiczenia moderowane przez specjalistów, dostarczające doświadczeń zmieniających zachowania i postawy uczestników programu.

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi dokumentację, którą stanowią : listy obecności, testy, ćwiczenia, karty pracy, raporty, sprawozdania.

Ostatnim etapem jest dokonanie oceny końcowej postępów uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego.

Osoby prowadzące w celu efektywniejszych oddziaływań i obiektywnego spojrzenia na problem przemocy w czasie realizacji programu będą korzystać z własnej superwizji.

Program prowadzony jest przez dwie osoby – kobietę i mężczyznę. Relacja pomiędzy osobami prowadzącymi staje się w ten sposób modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu. Obecność kobiety i mężczyzny jest dodatkowo czynnikiem konfrontującym ważnym w procesie zmiany zachowania.

Podczas 2 sesji indywidualnych wprowadzających uczestnik zapoznaje zapoznany z celami i przebiegiem programu. Prowadzący zapoznaje się także z sytuacją rodzinną

i prawną osoby zgłaszającej się, diagnozując sytuację życiową oraz specyfikę stosowanej przemocy.

Zajęcia grupowe podzielone są na 8 bloków tematycznych, w których poddawana jest analizie jedna z form zachowań przemocowych oraz przedstawiane alternatywne dla niej formy zachowań bez przemocy.

Informacje pozyskane od uczestników są objęte zasadą poufności.

5. Warunki uczestnictwa

Warunkiem uczestnictwa przyjęcia do programu jest przyznanie się osoby do stosowania przemocy domowej wówczas uczestnictwo następuje na zasadzie dobrowolności. O uczestnictwie w terapii dla sprawców przemocy może również zadecydować Sąd Karny nakładając na sprawcę przemocy domowej obowiązek uczestniczenia w programie.

Do programu nie kwalifikują się osoby :

- chore psychicznie,
- z poważnymi zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- nałogowi hazardziści,
- uzależnione od alkoholu i narkotyków, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii.

Uczestnikami programu mogą być :

- osoby skierowane przez sąd, skazane za przestępstwo z art. 207 § 1 kodeksu karnego lub inne przeciwko rodzinie, opiece, ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystający z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- osoby kierowane przez Policję, objęte procedurą Niebieskich Kart,
- osoby kierowane przez pomoc społeczną, organizacje pozarządowe, Kościół, organizacje kościelne i inne instytucje,
- osoby, samodzielnie zgłaszające chęć uczestnictwa w programie.

Wobec osób skierowanych decyzją sądu uchylających się od uczestnictwa w zajęciach stosuje się powiadomienie sądu o tym fakcie.

Fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie osób stosujących przemoc, skierowanych przez instytucje, organizacje, rodzinę lub samodzielne zgłoszenie, pozostaje objęty tajemnicą.

6. Realizatorzy

Bezpośrednim realizatorem programu korekcyjno–edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jest Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Konstancinie-Jeziornie. Rekrutacja uczestników oraz monitoring odbywa się we współpracy z wieloma instytucjami lokalnymi takimi jak:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Komisariaty Policji w poszczególnych gminach,
- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Sąd Rejonowy,
- Zespołem Kuratorskim Służby Sądowej,
- Poradnią Terapii Uzależnień i Współzależnienia.

Program korekcyjno-edukacyjny powinny prowadzić dwie osoby kobieta i mężczyzna ponieważ daje to sprawcom przemocy obraz modelowej partnerskiej relacji między kobietą a mężczyzną.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone będą przez osoby, które:

1. ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
2. posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
3. mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Monitoring i sprawozdawczość

Raz w roku jest dokonywana analiza realizacji programu w oparciu o zgromadzone dane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Konstancinie-Jeziornie.

Monitorowanie realizacji programu odbywa się w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie:

1. instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
2. form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
3. form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Monitoring zmian postaw przemocowych prowadzony jest w trakcie realizacji programu oraz przez 3 lata po jego zakończeniu (raz w roku).

8. Kosztorys

Niniejszy kosztorys obejmuje realizację w roku 2015 jednej edycji programu w wersji 3 miesięcznej (tj. 60 godzin).

Wynagrodzenie specjalistów (brutto) realizujących program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie wraz z materiałami dydaktycznymi:

Materiały dydaktyczne, testy, kwestionariusze, kart pracy, artykuły biurowe.

Liczba uczestników programu – 10 osób.

Kalkulacja kosztów : 10 osób x 500zł¹ x 1 edycja – 15 000,00 zł

Łączny roczny koszt programu

15 000 zł

¹Zgodnie z założeniami „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Podsumowanie

Z doświadczeń Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej wynika, że najczęstszymi problemami, z którymi zgłaszają się klienci, są problemy związane z przemocą domową. Wskazuje to jednoznacznie na konieczność podejmowania działań edukacyjnych oraz korekcyjnych, mających na celu niwelowanie negatywnych skutków tego zjawiska.

W roku 2013 zgłosiło się do Ośrodka łącznie 696 osób z czego 156 osób dotkniętych problemem przemocy. Są to zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci/młodzież.

W roku 2014 do połowy października zgłosiło się 591 osób w tym 118 osób doświadczających przemocy.

Ważnym elementem jest rozpowszechnianie wiedzy w środowisku lokalnym poprzez współpracę wielu instytucji lokalnych oraz organizacji pozarządowych o możliwości uzyskania profesjonalnej pomocy skierowanej nie tylko do ofiar, ale również do sprawców przemocy domowej.

W 2012r. odbyła się pierwsza edycja programu korekcyjno-edukacyjnego, w której uczestniczyło 8 osób. Były to osoby wskazane przez Komisariaty Policji w poszczególnych gminach oraz Ośrodki Pomocy Społecznej.

W ramach ewaluacji programu Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej zwrócił się do w/w służb społecznych współpracujących ściśle w ramach realizowanych zadań o ocenę efektywności programu korekcyjno-edukacyjnego przeprowadzonego w roku ubiegłym. Z analizy zgromadzonych danych wynika, że chociaż nie udało się całkowicie wyeliminować zjawiska przemocy w stosunku do osób najbliższych, to w sposób zauważalny zmniejszyła się liczba odnotowanych interwencji domowych, w przypadku osób, które uczestniczyły w pierwszej edycji.

W roku 2013 w programie korekcyjno-edukacyjnym realizowanym przez tutejszy Ośrodek (w okresie od września do grudnia) udział wzięło 10 osób, które również zostały skierowane przez realizatorów procedury „Niebieska Karta”.

W bieżącym roku trwa realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego w którym udział bierze 10 osób.

Na uwagę zasługuje również fakt, że od 2011r. właściwie Sądy wydając postanowienia, mogą nakładać na sprawcę przemocy domowej obowiązkowy udział w programie korekcyjno-edukacyjnym. Natomiast do tej pory żaden uczestnik programu nie został zobligowany przez Sąd do uczestnictwa w programie.

Program korekcyjno-edukacyjny to jeden ze skutecznych sposobów oddziaływania na osobę stosującą przemoc w rodzinie. Ma on na celu wzrost świadomości uczestników

o dostępnych działaniach terapeutycznych, kształtowanie umiejętności wychowywania dzieci bez używania przemocy oraz uznanie własnej odpowiedzialności za stosowanie przemocy. W ramach realizowanego programu uczestnicy mogą zapoznać się z mechanizmami powstawania przemocy w rodzinie jak również kształtować przy pomocy terapeutów nowe umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów bez agresji i przemocy.

Spotkania prowadzone są w ramach realizowanego programu odbywają się raz w tygodniu i mają formę warsztatów aktywizujących uczestników.

Udział w programie jest poufny.